

(Hekayə)

Deyirlər ki, halva-halva deməkdə ağzın şirin olmaz. Düz deyirlər. Bir dəfə desən, olmaz. İki dəfə desən, olmaz. Üçüncü dəfə desən də olmaz.

Amma sən bunu sabah təzədən günəş çıxınca deməyə başlasan və axşam günəş batıncaya qədər aramsız desən, ölü-ölü keçən günlərin bir günü, əslində, günlərin yox, gecələrin bir gecəsi qəflətən yuxudan ayılıb ağzının dərin bir güşəsində, boğazına yaxın bir yerdə vaxtilə əziz bir adamının yas mərasimində udquna-udquna yediyin o şirindən şirin zəfəranlı halvanın unudulmuş dadını hiss etməyə başlayacağısan. Sən əvvəl-əvvəl bu dadı tanımayacağısan. Sən onu unutmuşsan. Amma yox, belə deyil. Bu unudulmuş dad sənəin ağzı boşluğunun dərinliyindən qarşısalınmaz lava kimi baş qaldıracaq, dişlərinin altının dibinə çökəcək, oradan onu sovurduca qəlib dilinə qədər çatacaq, dilinin üstünə, arxasına, yanlarına – hər tərəfinə yayılacaq, dilindəki bütün uyumuş dad sinirini mast edərək yavaş-yavaş, nəhayət ki, özünü sənəin yadına salacaq. Bəli, bu odur. Unudulmuş, amma qayıtmış halva dadı.

İndi isə təsəvvür edin ki, "halva" yerinə sidq-ürəkə "Allahım, sən mənə qanad ver" deyirsən. Yəne də hər gün aramsız deyilən bu sözlər deyildiyi yerdən hansısa ucalığa yol alır, orada o sözlər bəlkə də dəfələrlə deyildiyindən zəhlə tökməyə başlayır və sən gecələrin birində, yox, bu dəfə sübh açılarkən hiss edirsən ki, çiyinlərinde qəribə bir ağırlıq var. Arxana boylana bildiyin qəder boylanıb görə bildiyin qəder görə bilirsən ki, çiyinlərdən iki qara qanad pardaxlana-pardaxlana çıxmaqdadır. Allahın sənə, inanırsan ki, yazığı gəlmişdir və o səni əfv etmişdir. Sənə məhkum olunub salındığın bu həbsxanadan qaçmaq imkanı vermişdir.

Qanadlar sənəin vücudundan tam çıxıb məsələ bitəndən sonra mən çiyinlərimdə yəne də əvvəlki yüngüllüyü hiss etdim. Heç kimin gözüne görünmədən alatoranlıqda o tərəfə, bu tərəfə qaçdım, yeni halımı sınaqdan keçirməyə çalışdım. Uçmaq mənə əvvəl-əvvəl inandırıcı gəlmədi. Amma ayaqlarım yerdən ayrıldı, mən gördürdüm ki, mən az qala boşluğa addım ata-ata uçuram. Qanadların dəniz dalğalarının üstü ilə qayığı irəli aparan iki böyük avar kimi mənə az qala ucsuz-bucaqsız səmaya uçururdu. Qanadların başının üstündəki nəhayətsizliyə can atırdı, səmaya doğru çıpınırdı. Bu, bir möcüzə deyildi. Bu, bir həqiqət idi. Bəli, yalnız bu zaman mən inandım ki, mənim səsimi eşidiblər, mənə başılaşayblar və bu mənfur adadan, onun özü boyda həbsxanadan uçub qaçmaq üçün mənə qanad veriblər. Sanki deyiblər: Sən indi uca bilərsən. Mən xoşbəxt idimmi?! Bəli, mən özümü xoşbəxt sayırdım.

Mən gözdən, qulaqdan uzaq, səs çatmayan, ün yetməyən bu qəribə məkanda – hamı tərəfindən unudulmuş bu adadakı onun özü boyda həbsxanaya atılıb illərlə orada məhsus olub qalmışdım. Bu ada dünyada yaşayanların hamısından gizli şəkildə öz həyatını sürməkdə idi. Onun varlığı barədə dünyadakıların heç birinin məlumatı yox idi. Sakit okeanın ortasında qəribə parametrlərdə və qəribə maqnit burulğanlarının arasında yer alan bu kiçik ada onun yanımdan nadir hallarda üzüb keçən gəmilərin belə gözüne görünmürdü. Uca göylərdən bu adanın başı üstündən uçub keçən təyyarələr də onu sezmirdilər. Bizim dünya ilə bu adanın bütün əlaqələri kəsilmişdi. Göydəki ulduzlar yanımdakı və nə vaxtsa bizim dünyamızı olan dünyadan bizə sanki daha yaxın idilər. Bu ada kənardan baxanlar üçün tamamilə görünməz bir məkan idi. Özü də başdan-başa həbsxanadan ibarət məkan.

Bu həbsxananın divan, qoruması yox idi. Oradakı məbuslar ada daxi-

lində nə istəyirdilər edirdilər. Hara istəyirdilər gedirdilər. Bir-birilə yoruluncaya qədər gezişib ünsiyyət bağlayırdılar. Bu adada boy atıb ucalan cürbəcür ağaclarda ilboyu yetişən cürbəcür meyvələrdən yeyirdilər. Okeanda istedikləri qəder çimirdilər, qumluqda istedikləri qəder istirahət edirdilər. Onların sanki hər şeyə ixtiyarı çatırdı. Bu adamları sanki belə bir əcaib həbsxanaya salıb sonra unutmuşdular. Onlara əbədi istirahət bəxş etmişdilər. Amma bu istirahətin çəkilməz, ağır məqamı da yox deyildi. Bu məbuslar üçün ən əzablı olan bu idi – onlar bilirdilər ki, o uzaq və sevimli dünya artıq elçətməzdir. Onlar əbədi olaraq bu gözəndən uzaq adada yaşamağa məhkumdurlar. Buradan çıxış yolu axtarıb tapmaq

Kamal Abdulla

hüzarlı həyat sürməzmiydik?!

Ən vacib sual isə mənəin üçün bu idi. "Deyərdimi?!" Məhəbbət adasına düşməyimin səbəbkarı dünyadan – mənə əziz olan adamlardan, sevdiyim şəhərdən, sevdiyim küçələrdən, meydanlardan, bağçalardan, mənə sevən dostlarımdan, evimdən, eşiyimdən ayrılmağıma, əldə etdiklərimi itirməyimə, ən vacibi isə geridönmezliklə az qala

Məhəbbət adası

əbəsdir. Hər gün eyni yeknesəqlik. Hər gün eyni simalar. Hər gün eyni söhbətlər. Bu onları – üzürdümü, bu onları üzürdü.

Mən özümü o adadan qaça bilməmiş yeganə məbus hesab edirdim və indi bu ahıl çağırmda, gəlib yenidən sevdiyim, amma mənə unutmmuş dünyaya dönməyimlə özümü xoşbəxt sayırdım?! Bilmirəm. Qanadların çiyinlərimdən çıxan sabah mən hamıdan gizlə-nə-gizləyə sahilə heç kimin gəzib-dolaşmadığı bir yere gəldim. Yaşıl ot üzərində sahilə tərəf yeridikcə çiyindəki qanadlar arxamca sürünürdü. Düşünürdüm ki, işimi bitirdikdən sonra onları öz yerinə – kürəyimə necə qaytara biləcəyəm?! Bu fikir ideya-fiks olub mənə heç cürə rahat buraxmırdı.

Adadakı həbsxananın adını, daha doğrusunu desən, adanın adını məbuslar özləri qoymuşdular. Adanın adı Məhəbbət adası idi. Bura məbuslar yanzarafat, yanciddi Məhəbbət həbsxanası da deyirdilər.

Məhəbbət həbsxanasına oradakı məbusların müxtəlif yerlərindən yığıb gətirmişdilər. Onların yeganə günahı dünyada yaşadıqları zaman öz sevdikləri şəxsi hər şeydən, hər kəsdən artıq sevməkəni olmuşdu. Onlar sevdikləri qadını hər şeydən, hətta Tanrıdan artıq sevmişdilər. Bu azmış kimi bunu hər yerdə bayan belə etmişdilər. Və indi belə məlum olurdu ki, Tann onları buna görə başılaşaya bil-mir. Və Tann onları bu adaya salmaq-la, dünya ilə əlaqələrini kəsməklə cəzalandırırdı. Tannın prinsipi bu idi – hər şey qəderində olmalıdır.

Bura gətirilənlərin gəlişi qəribə şəkildə baş verirdi. Hər dəfə gətirilən yeni məbus okeanın sahilində, sarı qumların üstündə özündən getmiş şəkildə tapılırdı. Onları bu adaya ucsuz-bucaqsız okeanın suları gətirirdi. Heç birinin yaddaşında bura necə gəlib düşdükləri barədə kiçik də olsa, bir şey qalmırdı. İlk vaxtlar bu ada onlara ekzotik bir yer kimi görünürdü. Sonra isə depressiya dövrü başlayırdı. Dünyada qoyub gəldikləri və itirdikləri heç bir şey bu adamları rahat buraxmırdı. Bu adamlar saatlarla, günlərlə sahilə ağac kimi dayanıb okeanın nəhəng hüduzsuzluğuna baxırdılar. Baxdıca baxırdılar, yorulmurdular. Xatirələrin qoyunundan heç cür çıxa bilmirdilər. Xatirələr bu adada verilən ən ağır iş-gəncə idi. Tannın qisası bundan ibarət idi.

Onu da deyim ki, geri qayıtmaq

yolunu mənə qanadların öyrətdi. Göy üzü ilə qanadlar özləri mənə aparırdı. Okeanın üstü ilə uçduqca qanadların öz-özünə hərdən tənbel-tənbel, hərdən isə yeyin-yeyin yellənirdi və mən tamamilə heç bir iş görmədiyimdən, boş-bekar olduğumdan həyatımdakı cürbəcür hadisələri yaddaşımnda canlandırdım, onları gözümün önündən kino lentə kimi keçirməyə çalışdım. Yadıma vaxtilə kimlərsə dediyim və bununla qəlblərə dəydiyim sözlər, bəd-xah sandığım adamlara qarşı yönəltdiyim haqlı və haqsız əməllər düşürdü. Suallar, suallar mənə rahat buraxmırdı. Niyə mənə sevənlər bu qəder çox sevdilər, niyə mənə nifrət edənlər bu qəder çox nifrət etdilər?! Hər şey qəderincə olsaydı, biz daha rahat və daha

mənə az qala ildırım sürətilə bir qəder də ucalara, bu qararığın üzərinə qaldırırdı. Artıq o qara buludları özüməndən aşağıda görməyə başlayırdım. Ürəyimin zərbələri yavaş-yavaş. Uçuş yəne də öz sakit məcrasına düşüb rahat şəkildə davam edirdi.

...Onunla mənim aramda qəribə mübahisələr olurdu. Biz bir-birimizlə hər məsələdə anlaşa bilirdik. Amma bir məsələdə heç cür eyni fikrə gələ bilmirdik. Kimsə buna güləcəkdir. O deyirdi ki, sən mənim qafiyəmsən. Mən deyirdim ki, yox, sən mənim qafiyəmsən. İndi düşünürəm ki, heç bunun da üstündə mübahisə edərdər?! Biz ikimiz də bir-birimizin qafiyəsi idik. Qafiyələrin hansı hansındır – bunu bil-mək olarmı?!

Polis məmuru mənə danışdı.
– Bir ay bu qız bizim başımıza oyun açdı. Hər gün eyni vaxtda səhər saat 9-da idarəyə gəlirdi, məzlum-məzlum bir küncdə oturub bizə baxdıca baxırdı. "Mən onu burda gözə-yəcəyəm" deyirdi. Gözünün dərinliyindəki kədər o qədər böyük idi ki, onu oturdugu yerdən ayınb çölə çıxarmaq heç kimin ağına gəlmirdi.
– Sonra, sonra nə oldu? – Mən hövsələsiz halda soruşdum.
– Bir aydan sonra biz onu bir daha görmədik. Bir gün əvvəl qərarımızı

madı. Sən yəqin bilərsən, sənəin adanın bir qohumu-zadı var idi?

Mənim qafiyəmin heç kimi yox idi. Tənha idi. Tale onu mənə yaşayan şəhərə necə, nə təhər, niyə atmışdı, bunu mən onda da bilmirdim, indi də bilmirəm.

Polis məmuru gözümlə okeanın nəhayətsizliyinə dikərək söhbətimin sonunda bir də bunu dedi.

– Sultan qayasıdan tullandığı o yerdəg

– Nə? Nə? Məktubumu qoymuşdu? Bir işarətimi buraxmışdı?

– Yox, yox, boş ver. Bunun məsələyə yəqin ki, dəxli yoxdur. Qayanın üstündə bizimkilər balaca kağız parçası tapmışdılar.

Mənim az qala nəfəsim dayanacaqdı.

– Kimsə kağız yazandan sonra çıxmışdı, yazılanları qaralamışdı. Bir sözü oxumaq isə çətinliklə də olsa mümkün oldu. "Qafiyəg" He, o çətin oxunan söz "qafiyə" idig Bizim hamımıza qəribə gəlmişdi. "Qafiyə"nin məsələyə nə dəxli vardı?! Biz o kağızı itmiş qızın işinə heç tikmədik dəg

...Adadan qanad çalıb 500 kilometr okeanın üstü ilə uçandan sonra Qrinviçlə 38 dərəcə sağa döndürdüm və bir qəder keçdikdən sonra uzaqda hansısa işıqların yandığını gördüm. Əlbəttə ki, bu şəhər mənim şəhərim deyildi. Və bu şəhərdə Sultan qayasından sıldırım qaça yox idi. Amma bu artıq mənim dünyam idi və ürəyim-də mənə daha bir şans verdiyinə görə

barışmağıma dəyərdimi?! Mən o məzlum baxışını Tanrıdan daha artıq sevdiyimi bəyan etməyimlə kimə, nəyi sübut elədim?! Uca-uca mən vaxtilə necə də böyük səhve yol verdiyimi düşünürdüm. Mən vaxtilə düşünürdüm ki, bu boyda məhrumiyyətlərə bu boyda sevgi yəqin ki, dəyməzdi. Mən onun yaddaşından, əlbəttə ki, silinib getmişdim. Onun məzlum baxışları mənə daha heç yerdə axtarmır. Beynimdə "axtarmır" sözü keçdi, yadıma mənə sarsıdan hamı söhbət düşdü.

gMən itəndən sonra mənə düz bir ay axtarmışdılar. Nə ölüm, nə dirim barədə heç bir məlumat əldə edə bilmemişdilər. Polis məmuru, nəhayət, gəlib dostlarıma və ona belə bir elan etmişdi:

– Bu adamı çox axtardıq. Onun nə ölüsü tapıldı, nə də dirisi. Onu mərhum kimi qeyd edirik. Başqa çarəmiz yoxdur. Başınız sağ olsun.

Dostlarımla içərisində ən yaxın bildiyim Hamlet bu zaman demişdi.

– Onu daha axtarmağa dəyməz. Çünki o elə adamdır ki, sağ olsaydı, bu qəder gizlənməyə, sadəcə, hövsələsi çatmazdı. Uza çıxardı.

Mən bu söhbət barədə hardan bil-irəm?! Sonralar adaya gətirilən məbuslar içərisində hamı polis məmuru ilə rastlaşdım. O özü mənə yaxınlaşdı. Mənə tanışlıq verdi və danışdı ki, mənim itməyimdən sonra ilk baxıca məzlum görünən o qadın onlara öz sakit oturuşu, heç nə bildirməyən baxışı ilə necə işkəncə vermiş. Bu, əlbəttə, o idi. O məzlum görünməyi bacarırdı.

Qara buludların arasına girirəm. Nə aşağı görünür, nə də yuxarı. Ürəyim şiddətlə vurur. Amma qanadların

sənəin dostlarına, yaxınlarına söylədik. O da orada idi. Axtarışlar əbəsdir, biz əlimizdən gələni etdik – dedik. Bu adam bir daha üzə çıxmıyacaq. O bunu dinləyib susdu, cıncırını da çıxarmadı. Heç bir söz belə biz bu qızdan eşitmədik. Nə nələ, nə bir hənirtdi. Nə yalvarış, nə təhdidg Bircə o yadımda qalıb ki, üzümə daş dönmüşdü. Məzlum baxışları yox olmuşdu. Elə o daş üzle də oturdugu yerdən ayağa qalxıb sakitcə çölə çıxdı. Bir daha onu görmədik.

"Bir ayaq Bu adamın vəfası bircə aya qədər çəkdi..." – mən düşündüm.

Polis məmuru mənim çaşqınlığıma duyub susdu. Mən hiss elədim ki, o yəne nə isə demək istəyir. Düşünür ki, desin, ya deməsin. Əlacsızlıqla gözleməyə başladım.

– Sən bilmirsən, burdan qaçıb gədən olub, ya necə? Ümumiyyətlə, bu mümkündürmü? – Polis məmuru ümidlə mənim üzümə baxdı. Üz-gözüməndən, naümid baxışından hiss elədi ki, doğru sual verməyib, bu sualın cavabı yoxdur və bir "ah" çəkib mənim mövzumu davam etdi.

– Bilmirəm, bu məsələyə, yeni, o qıza nə qədər dəxli var, ya yoxdur – Polis məmuru söhbətini yavaş-yavaş tamamlayırdı, – amma bir məsələni də istəyirəm, sənə deyəm. Bizim bəyənətımızdan iki gün sonra şəhərimizdəki Sultan qayasını bilirsən, sıldırım bir qayadı. Oradan bir qız, məlumat bir qayadı. Özünü dənizə atıb. Nə qədər axtardıq, o qızın cəsədini tapa bilmədik. Bəlkə də səninki ilə heç bir əlaqəsi yoxdur. Amma hər haldaq O qızı heç soruşan, itdiyini maraqlı edən ol-

Allahıma dualar etdim. Ondən daha çox heç nəyi və heç bir şeyi sevməyəcəyəm özümə bir daha söz verdim. Vaxtilə belə etsəydim, bütün başıma gələnlər də olmayacaqdı. Qafiyələr də bir-birinin yanında durub bir-birinin qarovulunu çəkəcəkdilər. Amma indi mənim qafiyəm mənə daha lazım olmayacaqdı. Sultan qayasını mənə unutmamalı idim. Mən yaşamalı idim.

Qanadlarımdan necə xilas olacağam, onları nə edəcəyəm sualı öz-özünə həll oldu. Ayağım torpağa – əsl torpağa dəyən kimi bu qanadlar çiyinlərimdən öz-özünə yox oldu, əriyib getdi. Sanki onlar əvvəldən olmamışdılar, mənim kürəyimdən çıxmamışdılar və mənə okeanın üstü ilə bu nəhəng və qorxulu məsafədən keçirib bura gətirməmişdilər.

Ayağım sahilə toxunandan sonra axtarışlar bitirdim. Yaxınlıqda bir koluq vardı. Bu koluqdan qanışıq və ehtiraslı səslər gəlirdi. Kişi və qadın səsləri idi. Bir-birinin sözünü kəsa-kəsa, nəfəsli bir-birinə qanışıq-qanışıq aramsız danışırırdılar. Mən hələ insan dilini tam unutmamışdım. Bu adamlar bir-birinə tükənməz məhəbbətlərini bəyan edirdilər. Bir-birinə kimin o birini daha çox sevdiyini sübut etməyə çalışırdılar. "Təki bir-birinə deməsənlər ki, mən səni hər şeydən artıq sevirəm" fikrini ağıllıdan keçirməyə belə macalim olmadı. Koluqdakı kişi səsi qürurla pıçıldadı.

– Mən səni hər şeydən artıq sevirəm.

O koluğa təassüflə baxıb oradan tez aralandım.

Son

Səhifəni hazırladı: Tural Turan